# NAPRZÓD

DZIENNIK SOCJALISTYCZNY

ORGAN WK PPS — CENA — 2 — ZŁ

ROK 55 — KRAKÓW · NIEDZIELA 27 PAŹDZIERNIKA 1946 R. — NR 259

***Tow. Premier wśród uczonych***

# O jedność Narodu w dziele odbudowy

## Zadania inteligencji polskiej

W zapełnionej auli Uniwersytetu Jagiellońskiego zgromadzili się przedstawiciele całego świata akademickiego: członkowie senatu, przedstawiciele młodzieży, pracownicy wyższych uczelni. W otoczeniu rektora i jego świty wchodzi na salę tow. Premier, zajmując miejsce w środku sali naprzeciw podium rektorskiego.



Konferencję otwiera rektor UJ. prof. Walter, witając Premiera Rządu Jedności Narodowej, jako tego, który zawsze dobrze rozumiał zadania i potrzeby nauki, okazując to w swojej działalności państwowej. Rektor w krótkim przemówieniu podkreśla znaczenie czynnika obywatelskiego w pracy wychowawczej na wyższych uczelniach, stwierdzając, że zbiorowy wysiłek pracowników nauki przy pełnym poparciu rządu pozwala spokojnie i z ufnością patrzeć w przyszłość.

Wielkie są potrzeby pracowników naukowych, ciężkie jest położenie materialne pracowników administracyjnych i fizycznych, zatrudnionych na wyższych uczelniach, ciężkie położenie studiującej młodzieży. Rektor zaznaczył, że w ubiegłym roku akademickim wśród słuchaczy U. J. cyfra młodzieży chłopskiej i robotniczej dochodziła do 50%. Praca wszystkich do tego powołanych czynników powinna iść w kierunku polepszenia doli studiującego młodego pokolenia.

Następnie zabiera głos tow. Premier, zaznaczając, że stosunek demokratycznego rządu Polski do nauki jasno i wyraźnie określony został w Manifeście Lipcowym PKWN. Partie, które ten rząd stworzyły, zawsze stały i stoją na drodze walki o postęp, do którego wiedzie w pierwszym rzędzie wzmożenie pracy oświatowej i naukowej. Nauka też, znajdująca siedlisko swoje na wyższych uczelniach, których ilość jest dzisiaj w Polsce większa niż przed wrześniem 1939 r., odgrywa olbrzymią rolę w wielkiej pracy całego narodu nad odbudową zniszczonego kraju, potrzebującego szerokich kadr wykwalifikowanych pracowników. Tylko przy pomocy nauki potrafimy się szybko dźwignąć jako państwo.

Osiągnęliśmy już duże postępy na odcinku szkolnictwa wyższego i średniego. Przed wojną na 35 mil. ludności studiowało tylko 35.000 studentów; w ubiegłym roku akademickim

*(Dalszy ciąg na str. 2-ej).*

## Stany Zjednoczone odmówiły — Wielka Brytania daje...

Czechosłowacki minister handlu Hubert Ripka, oświadczył korespondentom zagranicznym, że Czechosłowacja potrzebuje amerykańskiej pożyczki, lecz jeśli nie można otrzymać tego kredytu, Czechosłowacja spróbuje otrzymać go z innego kraju.

Ripka ogłosił również, że właśnie osiągnięto porozumienie z Anglią, na podstawie którego Czechosłowacja nabędzie nadwyżki materiałów wojennych oraz uzyska kredyt w sumie 2,500.000 funtów szterlingów.

Hubert Ripka zaprzeczył, jakoby Związek Radziecki wywierał presję na Czechosłowację w zakresie obrotów handlowych podkreślając, iż w ciągu 8 miesięcy 1946 r. Związek Radziecki nabył tylko 12,5% czechosłowackiego eksportu, a dostarczył Czechosłowacji 14,7% importu.

# Prez. Bierut przybył do Warszawy

## po ośmiodniowym pobycie w Jugosławii

WARSZAWA, 27. 10. (SAP) W sobotę, dnia 26 go b. m. lotnisko na Okęciu przybrało odświętny wygląd. Około godz. 13,30 rozpoczęło się one zapełniać delegacjami partyj, Zw. Zawodowych, organizacyj młodzieżowych oraz publiczności. W pobliżu hangaru ustawiły się kompanie honorowe Wojska Polskiego.

Kolejno zaczęły przybywać limuzyny ministrów oraz generalicji.

Zjawili się ministrowie: Radkiewicz, Rabanowski, Świątkowski, Berman, Olszewski. Następnie przybył wicepremier Gomułka wreszcie wiceprezydent tow. Szwalbe. W całości stawił się również korpus dyplomatyczny w komplecie z ambasadorem Lebiediewem na czele oraz generalicja z gen. Spychalskim i Korczycem.

O godzinie 14.30 ukazały się dwa samoloty typu „Douglas" mające na pokładzie delegację rządową polską. Po wylądowaniu prezydent Bierut w otoczeniu towarzyszących mu osób przy dźwiękach Hymnu Narodowego przeszedł przed frontem kompanii honorowej, następnie przywitał się z wiceprezydentem tow. Szwalbe, członkami rządu i korpusu dyplomatycznego.

Zebrana publiczność przez cały ten czas wznosiła entuzjastyczne okrzyki na cześć Prezydenta Rządu Jedności Narodowej oraz przyjaźni polsko-jugosłowiańskiej.

POZDROWIENIE DLA POLSKI

Prezydent Bierut wygłosił krótkie przemówienie, w którym podkreślił bardzo serdeczne przyjęcie z jakim spotkała się delegacja polska w Jugosławii oraz przekazał narodom polskiemu pozdrowienia od narodów Federacji Jugosłowiańskiej. Przemówienie swe zakończył Prezydent okrzykiem „Niech żyje Jugosłowiańska Republika Ludowa". Okrzyk ten podchwyciły zebrane tłumy.

Prezydent Bierut opuścił lotnisko w towarzystwie wiceprezydenta tow. Szwalbego.

Odlot delegacji polskiej z Belgradu nastąpił w sobotę o godz. 11 rano. Na lotnisku żegnali odjeżdżających Marszałek Tito, Rząd Jugosłowiański i korpus dyplomatyczny w komplecie.

Ośmiodniowy pobyt polskiej delegacji z Prezydentem KRN Bierutem oraz marszałkiem Żymierskim na czele w Jugosławii, będący rewizytą na gościnę Marszałka Tito w Polsce przemienił się w jedno pasmo potężnych manifestacyj przyjaźni obu narodów i państw.

Od pierwszej chwili pobytu na ziemiach Federacyjnej Republiki do dnia wyjazdu delegacja polska spotykała się nietylko z wyjątkową serdecznością ze strony władz centralnych, lecz również ze wzruszającymi dowodami przyjaźni ze [illegible] miejscowej ludności.

## Międzynarodowy Kongres prawniczy

PARYŻ, 27. 10. (PAP). Trzeci dzień Międzynarodowego Kongresu Prawniczego poświęcony zagadnieniu wolności demokratycznej, zaznaczył się wystąpieniami delegata [illegible]go, amerykańskiego, polskiego i czechosłowackiego.

Delegat radziecki Strogin podkreślił w swym przemówieniu konieczność zagwarantowania rzeczywistego wykonywania wolności przez odpowiedni ustrój społeczny i gospodarczy.

Referat delegata polskiego [illegible] Chajna, uwidaczniający zdobycze demokracji polskiej, był [illegible] oklaskiwany przez audytorium.

Rezolucja, zgłoszona przez delegata [illegible], potępiająca rząd generała Franco, została [illegible] przez aklamację.

## Odprawa M. K. PPS

W dniu 30-go bm. (środa) o godz. 16.30 w domu Górników odbędzie się odprawa pełnych Zarządów Komitetów Dzielnicowych i Fabrycznych M. K. PPS.

Na odprawę powinny przybyć ponadto członkowie Rad Zakładowych (członkowie PPS) oraz Towarzysze delegaci z Partii do urzędów i władz. Obecność wszystkich obowiązkowa.

Osobne zawiadomienia rozesłane nie będą.

## O jedność Narodu

*(Dalszy ciąg ze str. 1-ej).*

na 24 mil. — studiowało 50.000. Obserwować się daje dalsza tendencja do wzrostu.

Zrobiono już dużo, ale jest to głównie praca wszerz, przed nami stoją jeszcze dalsze zadania, a przede wszystkim konieczność polepszenia bytu pracowników umysłowych i studiującej młodzieży.

Tow. Premier scharakteryzował następnie proces układania się stosunków pomiędzy rządem Jedności Narodowej i masą inteligencji polskiej. Argumenty politycznych i gospodarczych przeciwności należą już w większości wypadków do przeszłości. Trwający w niektórych kołach inteligencji kryzys zaufania jest ostatnią przeszkodą na drodze do jedności.

Mówca kolejno rozprawił się z wszystkimi argumentami opozycji, wykazując, że historyczna i polityczna racja stanu znajdowała i znajduje się po stronie rządu Jedności Narodowej, opierającego się na wielkich koncepcjach PKWN.

Przebudowa ustroju polskiego, kształtowanie się form rodzimej demokracji powinny stać się ramą, ogarniającą wszystkich, rozumiejących dobro kraju, tak drogie dla każdego Polaka.

Jedność narodu jest największą potrzebą chwili i ona tylko może zapewnić nam rezultaty na drodze pozytywnej, organicznej pracy całego społeczeństwa pracy, w której obok chłopa i robotnika miejsce zająć powinna również cała inteligencja polska. Te ugrupowania i ci ludzie, którzy dziś stoją w opozycji do nowej polskiej rzeczywistości stawiają się poza nawiasem wielkiego dzieła odbudowy.

Po przemówieniu tow. Premiera, raz jeszcze zabiera głos rektor prof. Walter, dziękując szefowi Rządu Jedności Narodowej za scharakteryzowanie obecnej sytuacji politycznej i psychicznej społeczeństwa i stwierdza, że słowa Premiera natchnęły otuchą wszystkich, którzy rzeczywiście rozumieją potrzebę pracy dla lepszego jutra Nowej Polski.

*(T. S.)*

# Przeciwko rewizji statutu ONZ oraz reżimowi gen. Franco opowiedzieli się delegaci

LONDYN, 27. 10. (BBC) W ciągu soboty trwały w dalszym ciągu obrady zebrania plenarnego Organizacji Narodów Zjednoczonych. W czasie popołudniowej sesji przemawiali delegaci Chile, Norwegii i Turcji.

Przedstawiciel Chile stwierdził, że nie nadszedł jeszcze właściwy moment rewizji statutu ONZ.

W podobnym duchu mówił przedstawiciel Norwegii. Oświadczył on, że świat znalazł się na rozdrożu, że dotychczasowe obrady ONZ, w których pokładane są tak wielkie nadzieje, wywołały rozczarowanie. Delegat stwierdza również, że rewizja statutu ONZ byłaby przedwczesną, tym niemniej apeluje do zebranych, aby prawo veta używane było jedynie w sprawach bardzo ważnych tak, aby nie podważało autorytetu organizacji.

Przechodząc do spraw Hiszpanii stwierdza on, że Norwegia potrafi zrozumieć sytuację narodu hiszpańskiego, ponieważ sama przeżywała okres rządów totalistycznych. Należy żywić nadzieję, że ONZ znajdzie rozwiązanie dla tej tak ważnej sprawy.

Gorące oklaski wywołała propozycja delegata norweskiego, aby narody Zjednoczone zebrały się na specjalnej sesji celem przedyskutowania sprawy reżimu Franco.

Przemówienie delegata Turcji odznaczało się krótkością. Było to bodaj, że najkrótsze przemówienie jako wygłoszone na sesji.

Dałoby ono streścić się w 3 punktach. Po pierwsze delegat turecki stwierdził, że prawo veta łamie jedność między narodami, po drugie, że tak jak to się dzieje w parlamentach poszczególnych narodów decydować powinna zasada większości i 3) że dość już było długich przemówień i teraz czas jest na realną akcję.

W czasie sobotniej sesji ONZ przedstawiciel Indyj wniósł protest przeciwko traktowaniu Hindusów na terenie Zw. Południowej Afryki. Oświadczył on, że poraz pierwszy występuje on jako rzecznik rządu indyjskiego z pełną odpowiedzialnością i poczuciem, że popiera go wola narodu indyjskiego.

Wniosek ten poparł również przedstawiciel Zw. Radzieckiego.

Przedstawiciel Unii Południowo Afrykańskiej Smuts oświadczył, że jest to sprawa wewnętrzna i jako taka nie może być rozpatrywana przez Zgromadzenie ONZ.

## Zakończenie rozmów anglo-egipskich

LONDYN, 27. 10. PAP. W Londynie zakończyły się rozmowy w sprawie rewizji anglo-egipskiego traktatu z 1936 r. Minister Bevin przeprowadził 4 długie konferencje z premierem egipskim Sidky Pasza.

W wyniku rozmów ogłoszono oficjalny komunikat, który stwierdza ich serdeczność i przyjacielską atmosferę. Przedstawiciele Egiptu udali się w drogę powrotną do Kairu.

Korespondent dyplomatyczny Reutera oświadczył w związku z zakończeniem anglo-egipskich rokowań, że zdaniem miarodajnych obserwatorów rozmowy doprowadziły do dalej idących wyników, niż sądzono w chwili rozpoczęcia konferencji. Uważa się, że w odniesieniu do drażliwej kwestii przyszłości Sudanu udało się znaleźć nową formułę, która pozwoli na podjęcie rozmów traktatowych.

## Angielski minister o zysku

LONDYN, 27. 10. (BBC). Brytyjski minister pracy Morrison wydał oświadczenie w którym stwierdził, że rząd brytyjski nie dąży do wyeliminowania zysku, ale do wykorzystania go dla dobra ogółu.

Dotychczas zysk z przedsiębiorstw był nadużywany. Służył bowiem do uprawiania wyzysku robotników jako pewnego rodzaju narzędzi produkcji. Po drugie gonitwa za zyskiem w warunkach kapitalistycznych prowadziła do używania zasobów narodowych w sposób niecelowy i nieekonomiczny, po trzecie pogoń za zyskiem doprowadziła do stworzenia karteli i trustów. Tego rodzaju motywy zysku — stwierdził — muszą być wykorzenione. Równocześnie w swoim oświadczeniu minister Morrison apeluje do robotników angielskich o podniesienie wydajności produkcji.

## JEDNOLITY FRONT WE WŁOSZECH

RZYM 27. 10. (PAP). Partia socjalistyczna i komunistyczna w piątek wieczór podpisały porozumienia „wspólnego działania", wznawiając w ten sposób jednolity front".

## Groźba kryzysu żywnościowego we Francji

PARYŻ, 27 10. PAP. Przedstawiciele rządu francuskiego oraz producenci wyrobów mięsnych odbyli konferencję celem zapobieżenia grożącemu Francji kryzysowi na rynku mięsnym.

Na polecenie ministra wyżywienia, Farge aresztowano w Clermont Ferrand tamtejszego przedstawiciela ministerstwa wyżywienia.

W departamencie Herault w południowej Francji 112 merów zagroziło strajkiem jeżeli producenci wina nie będą mieli zrealizowanych swoich postulatów w związku z aprowizacyjną polityką rządową.

Na konferencji w Beziers merzy domagali się dymisji ministra Farge oraz postanowili nie dopuścić do kampanii wyborczej w ich rejonie.

# Rozwiązanie sporu ideologicznego uwarunkowaniem sukcesu

## Nowe przemówienie ministra Bevina

LONDYN 27. 10. (PAP). Brytyjski minister spraw zagranicznych Bevin wygłosił w Londynie przemówienie, w którym wyraził zadowolenie, że Wielka Brytania, jeżeli jeszcze nie zwyciężyła w walce z głodem, to przynajmniej zwycięsko opiera się trudnościom.

Przechodząc do polityki zagranicznej, minister Bevin zaznaczył, że ludzkość stoi w obliczu wielkich zagadnień, które inteligencja ludzka daremnie stara się rozwiązać.

Minister oświadczył, że wierzy w socjalizację środków do życia, ale przy uszanowaniu wolności osobistej.

Nawiązując do wyjazdu swego na Generalne Zgromadzenie ONZ do Nowego Jorku w niedzielę, minister Bevin powiedział:

„O ile to jest w ogóle możliwe, to odniesiemy sukces, rozwiązując pierwszy spór ideologiczny, co nastręcza poważne trudności. Związek Radziecki ma pewne poglądy, Francja i W. Brytania — inne, a Stany Zjednoczone — jeszcze inne.

Musimy starać się o to, by na drodze dyskusji i wymiany poglądów usunąć te trudności tak, aby ostatecznie środkowa Europa mogła być znowu Zjednoczona i powrócić do pracy na rzecz pokoju, a nie wojny".

Minister Bevin zakończył swe przemówienie następującymi słowami: „Nie należy wydawać sądów na podstawie przemijającego stanu podniecenia, ani tego co było, lecz trzeba mieć na względzie plany na przyszłość. O ile zostaną one urzeczywistnione, mam nadzieję, że nastąpi stabilizacja pokoju na świecie na okres życia wielu pokoleń".

## BEVIN PŁYNIE DO N. JORKU

LONDYN, 27. 10. (BBC). Minister Bevin po ukończeniu rozmów z premierem Egiptu uda się do Nowego Jorku dnia 27 bm., aby wziąć udział w sesji Zgromadzenia Generalnego ONZ.

## Czechosłowacja szybko powróci do dobrobytu

LONDYN, 27. 10. (BBC) Ostatnio zostało ogłoszone sprawozdanie grupy posłów brytyjskich, którzy powrócili z wizyty w Czechosłowacji.

Ze sprawozdania tego wynika, że Czechosłowacja w pełni i szybko powróci do dobrobytu.

Sprawozdanie w dalszym ciągu omawia strukturę gospodarczą i społeczną nowej Czechosłowacji. Stwierdza ono, że przemysł unarodowiony znajduje się pod kontrolą robotników ze średni i mały przemysł rozwija się, znajdując ochronę i oparcie w konstytucji czeskiej.

Wszystkie partie czeskie wierzą, że niezależnie od dobrych stosunków z Zw. Radzieckim uda się utrzymać przyjazne stosunki z Wielką Brytanią.

## TOW. MIN. DĄBROWSKI POWRÓCIŁ

WARSZAWA 27. 10. (SAP). — W sobotę dnia 26-go w godz. popołudniowych przybył na lotnisko cywilne na Okęciu minister skarbu tow. Konstanty Dąbrowski oraz prezes Narodowego Banku Polskiego Drożniak z podróży do Stanów Zjednoczonych i Kanady.

Na lotnisku oczekiwali wiceminister skarbu tow. mgr. Dietrich

## PROCES GRECKIEGO PRZYWÓDCY

LONDYN, 27. 10. (BBC) Przywódca EAM Zachariades w czasie ostatnio przeprowadzonego procesu został uwolniony od winy i kary.

Był on zaaresztowany i postawiony pod sąd pod zarzutem wywołania zbrojnego powstania.

W przeddzień wyborów greckich wyraził on się w jednym z przemówień, że jeżeli politycy brytyjscy i ich sługusy w kraju nie zmienią swego postępowania nadejdzie dzień, w którym lud grecki podniesie przeciwko nim broń.

# Doroczne zebranie Z. N. P.

## Tow. Premier Osóbka-Morawski na obradach

W dniu wczorajszym w lokalu kina Uciecha odbyło się zwyczajne doroczne zebranie sprawozdawcze Zw. Nauczycielstwa Polskiego w Krakowie, na którym byli obecni przedstawiciele partyj politycznych i zw. zawodowych.

Zebranie otworzył prezes ZNP w Krakowie ob. Chojek, po czym referat p. t. „Sytuacja materialna nauczycielstwa" ob. Rydarz wygłosił.

Referent doskonale ujął wyjątkowo trudną sytuację, obrazując ją licznymi wypowiedziami cytowanymi z ankiet.

Po referacie przerywanym często oklaskami wywiązała się dyskusja, w której m. in. zabrał głos tow. Dobrowolski. Oświadczył on w imieniu 4-ch stronnictw politycznych, t. j. PPS, PPR, SD i SL, że sytuacja nauczycieli musi ulec natychmiastowej i radykalnej poprawie. W tym wypadku stronnictwa zblokowane udzielą swego pełnego poparcia celem zrealizowania słusznych żądań nauczycielstwa.

Po przemówieniu tow. Marka z OKZZ przybył na salę tow. Premier Osóbka-Morawski, witany gorącymi oklaskami, w towarzystwie woj. Pasenkiewicza.

Przewodniczący po przywitaniu dostojnych gości, stwierdził, że nauczycielstwo rozumie go i popierające politykę rządu zmierzającą do poprawy stosunków ekonomicznych i społecznych w kraju, bierze czynny udział w życiu politycznym.

W dalszym ciągu swego przemówienia ob. Chojek przedstawił tow. Premierowi rozpaczliwy stan materialny nauczycielstwa.

Następnie przewodniczący zwrócił się do tow. Premiera z prośbą o przemówienie do zebranych.

Tow. Premier Osóbka-Morawski przedstawił zebranym ogrom trudności stojących przed państwem powstającym z gruzów.

W tej sytuacji musiała być zachowana pewna kolejność potrzeb i świadczeń.

Uruchomienie przemysłu górniczego, zorganizowanie transportu dla rozprowadzenia produkcji, odbudowa portów i Warszawy, stanowiły etapy, które musieliśmy uwzględnić w pierwszym rzędzie.

Wiemy dobrze o trudnej sytuacji nauczycielstwa.

Ostatnio była u mnie delegacja kuratorów okręgów, z którymi zastanawialiśmy się nad poprawą waszego losu.

Sprawa ta leży nam na sercu i staramy się znaleźć rozwiązanie.

Dalej tow. Premier przedstawił zebranym sytuację polityczną i gospodarczą, jak również trudności i osiągnięcia w poczynaniach rządu.

„Bez względu na przynależność partyjną — powiedział tow. Premier — wszyscy winni brać udział w odbudowie zniszczonej Ojczyzny. Jest to obowiązkiem każdego obywatela i Polaka".

Po tym przemówieniu przewodniczący jeszcze raz zwrócił się do tow. Premiera z prośbą o pomoc, twierdząc, że zły stan materialny nauczycielstwa godzi w potrzeby i interesy odbudowującego się kraju i ma znaczenie o wiele głębsze niż zaspokojenie potrzeb materialnych jednej warstwy.

Tow. Premier obiecał przedstawić sprawę nauczycielstwa m.in. skarbu Dąbrowskiemu celem uzyskania ewentualnej pomocy w ramach niestety bardzo skromnych możliwości finansowych.

Po opuszczeniu sali przez Premiera, żegnanego burzliwymi oklaskami, zebrani uchwalili rezolucję, w której m. in. domagają się:

### Uchwalenie rezolucji

1) zaliczenia nauczycielstwa do kategorii pracowników potrzebnych Państwu i Społeczeństwu, podobnie jak pracowników ciężkiego przemysłu

2) bezwzględnego podporządkowania wszystkich szkół wszelkich typów (tworzonych przez różne ministerstwa, fabryki, związki zawodowe, organizacje itp.) Ministerstwu oświaty, a to celem utrzymania głównej zasady nowej reformy szkolnej t. zn. jednolitości oraz celem zapobieżenia tworzenia się chaosu organizacyjnego oraz powstawania kast nauczycielskich, różnie traktowanych i różnie wynagradzanych.

3) roztoczenia rzetelnej opieki nad uczącą się młodzieżą przez:

a) zwiększenie ilości bursa oraz stypendiów,

b) należyte dożywianie i zaopatrzenie,

c) ulepszenie opieki lekarskiej, polegającej nie tylko na stwierdzeniu stanu chorobowego, ale i na leczeniu oraz zapobieganiu szerzącym się chorobom,

d) dostarczanie młodzieży niezbędnych podręczników i pomocy naukowych,

e) troskę o rozwój fizyczny młodzieży, pozbawionej możności korzystania z urządzeń gimnastycznych i sportowych (sale gimnastyczne, boiska, pływalnie, sprzęt).

Po odczytaniu rezolucji na zakończenie przemówił ob. Maj, prezes Zarządu Gł. Zw. Nauczycielstwa Polskiego.

Zwrócił się on do obecnych na sali przedstawicieli świata pracy o poparcie w uzyskaniu polepszenia warunków materialnych dla nauczycielstwa.

## Odczyt tow. dr. Drobnera

W wielkiej sali Domu Kultury w Kielcach, staraniem Zarz. Wojew. TUR odbył się odczyt tow. dr. Drobnera na temat: „Mickiewicz jako socjalista". Sala przepełniona była robotnikami, inteligencją i młodzieżą kielecką.

Z wielkim zainteresowaniem wysłuchali zebrani niezmiernie ciekawie ujętego odczytu, w którym prelegent zobrazował Mickiewicza jako socjalistę, rewolucjonistę, łączącego głęboki, gorący patriotyzm i ukochanie narodu z ideałami socjalistycznymi, warunkującymi szczęście i postęp Polski.

## WIZYTA MIN. NENNI U AMB. KOTA

RZYM, 27. 10. (PAP). Minister spraw zagranicznych Pietro Nenni złożył oficjalną wizytę ambasadorowi R. P. w Rzymie, Kotowi. Przy okazji przedyskutowano aktualne zagadnienia, dotyczące obu państw, sytuację Polaków mających pozostać we Włoszech po wyjeździe drugiego korpusu, oraz sprawę zacieśnienia współpracy kulturalnej polsko-włoskiej.

## Stocznie polskie pracują

Zjednoczenie Stoczni otrzymało ostatnio od G. A. L. zamówienie na 16 rudowęglowców i na projekt holownika. Dla towarzystwa „Dalmor" zaprojektowano duży trawler rybacki do połowów dalekomorskich. Marynarka Wojenna zażądała oferty na wykończenie ścigaczy.

Ponadto przeprowadzono rozmowy z Głównym Inspektoratem Rybołówstwa Morskiego w sprawie budowy większej serii kutrów rybackich.

We wrześniu stocznie wyremontowały 70 statków krajowych, 5 okrętów wojennych oraz 6 statków zagranicznych. Prócz tego wykonały wiele innych zleceń.

## KRAJE ARABSKIE O NIEZAWISŁOŚĆ

Donoszą dziś z Londynu, iż rada Ligi Arabskiej na posiedzeniu w Kairze w końcu października zbada po raz pierwszy żądania niepodległości, wysuwane przez niektóre kraje Francuskiej Afryki Północnej.

Rząd syryjski zażądał postawienia tej kwestii na porządku obrad. Po raz pierwszy jeden z rządów arabskich będzie interweniował w sprawach Afryki Północnej.

Poza tym zapowiadają, że wkrótce przybędzie do Londynu Habib Burgerib, jeden z przywódców partii tunezyjskiej „Al Dastur".

Uda się on następnie do Stanów Zjednoczonych, aby tam zdobyć poparcie dla swych starań o niezawisłość Tunisu. Ma on zaofiarować wzamian przyznanie baz w Tunisie dla Stanów Zjednoczonych.

## OFIARY ROZRUCHÓW W INDIACH

LONDYN, 27. 10. PAP. Agencja Reutera donosi, że w Kalkucie i Bombaju trwają w dalszym ciągu rozruchy i starcia pomiędzy Muzułmanami i Hindusami.

W sobotę zginęło 13 osób, a 34 osoby odniosły rany. Bilans trzydniowych rozruchów w Kalkucie wynosi 27 zabitych i około 140 rannych.

## DOLAR WE FRANCJI DROŻEJE

Na 315 franków szacuje dziennik paryski „Soir" kurs dolara na czarnej giełdzie.

Dziennik przypomina, że kurs przed referendum wahał się w granicach 290 fr. Od dnia 13 października kurs dolara podniósł się o 25 franków.

Spekulanci, regulujący kurs na czarnej giełdzie, biorą pod uwagę raczej względy natury politycznej, niż gospodarczej.

Po raz pierwszy dziennik francuski podał na pierwszej stronie kurs obcej waluty na czarnej giełdzie

# Przed dzisiejszymi wyborami w Bułgarii

Przed wyborami do Zgromadzenia Konstytucyjnego (Weliko Narodno Sobranje) czynione są ostatnie przygotowania. W miastach i wsiach odbywają się zebrania i wiece, które zwoływać może każdy obywatel bez specjalnego pozwolenia władz. Opozycja korzysta z tych samych praw.

Front Ojczyźniany walczy o zdobycie wyborców, wyjaśniając, że cały naród i kraj potrzebują konstytucji w duchu nowych czasów.

Opozycja stoi na stanowisku pozostawienia starej konstytucji, zmieniając tylko niektóre terminy i nazwania — np. król na prezydent republiki i t. p.

Opozycja sprzeciwia się udzieleniu prawa wyborczego wojsku i młodzieży.

W sprawie polityki zagranicznej również istnieją różnice. Opozycja stara się pod maską zachodniej demokracji ukryć ścisły swój związek z reakcją światową, ostrze której skierowane jest przeciwko jedności narodów słowiańskich.

Front Ojczyźniany występuje w wyborach w jednym bloku.

W niedzielę, 27 bm. do urn wyborczych pójdą wszyscy obywatele bułgarscy, którzy ukończyli 18 lat. Ci, którzy ukończyli 23 lata mogą być wybierani.

Pozbawieni są prawa głosu tylko karani sądownie, pozbawieni praw obywatelskich i umysłowo chorzy.

Prawo wyborcze posiadają wszyscy obywatele bez względu na płeć, religię i narodowość.

Kandydatury są wysuwane przez partie polityczne, organizacje gospodarcze lub naukowe oraz przez 10-u piśmiennych obywateli.

Głosowanie jest osobiste i tajne.

Każda partia posiada swój kolor, zatwierdzony przez sąd wojewódzki. Mogą być tworzone bloki i koalicje.

Na czele komisji wyborczej stoją prezesi, wybrani przez sąd powiatowy. Prezesi ci wskazują członków biur, a równocześnie i stronnictwa wyznaczają swoich pełnomocników, którzy wchodzą również do zarządu biur wyborczych. Kandydaci, jak i ich zastępcy kontrolują, aby głosowanie odbywało się prawidłowo, a biorą udział przy obliczaniu głosów.

Jedna komisja wyborcza przypada na 400 głosujących.

W celu dokładnej kontroli prawo przewiduje jeszcze utworzenie specjalnych komisyj wyborczych. W skład ich wchodzą przedstawiciele każdej partii lub organizacji, jak i ludzie mający znaczenie w społeczeństwie.

## Na Środkowym Wschodzie może wybuchnąć powstanie

LONDYN, 27. 10. PAP. Korespondent dziennika konserwatywnego „the Scotchman" donosi, że rząd brytyjski otrzymał ponownie wiadomości, że czynione są przygotowania dla wywołania w Palestynie powstania, które mogłoby rozszerzyć się na cały Środkowy Wschód.

Przygotowania te rzekomo czynione są pod kierownictwem Muftiego Jerozolimy. Zdaniem korespondenta, zacznie się na szeroką skalę sabotaż interesów gospodarczych Stanów Zjednoczonych, jeżeli rozbiją się obrady konferencji londyńskiej w sprawie Palestyny.

W ciągu ostatnich sześciu tygodni Mufti przyjął rzekomo szereg Arabów, znanych ze swej działalności w kołach powstańców arabskich w okresie międzywojennym.

Rzekomo postanowiono utworzyć sztab główny, urządzić zbiórkę broni i zmobilizować młodzież na Środkowym Wschodzie dla „świętej wojny".

Przywódcy państw arabskich wykazują coraz większy niepokój, gdyż istnieje obawa, że ruch ograniczający się początkowo do sabotażu gospodarczych interesów amerykańskich może się szybko przekształcić w powstanie antybrytyjskie oraz ruch rewolucyjny o podłożu społecznym, skierowany przeciwko obecnym rządom w państwach arabskich.

## W Błędowskiej pustyni

# Polska Sahara

*(Korespondencja własna SAP dla „Naprzodu").*

Stoimy na ostatnim skrawku zieleni, na jakiejś mizernej wysepce mchu, porośniętej w najdziwaczniejszy sposób powyginanymi sosnami.

A przed nami leży pustynia... bardzo smutna, bardzo spokojna i bardzo jednostajna. Jak daleko sięgnąć okiem, nic tylko ten piasek i piasek... białe piaszczyste morze. A nad nami błękitne jak farbka do prania niebo i bardzo gorące słońce. Wszędzie się pewnie ludziska cieszą z tych ostatnich ciepłych jesiennych dni, tylko nie tu, tylko nie na pustyni. Tu słońce wysysa resztki sił...

### I TAK JAK BEDUINI...

Zaczyna się nasza pustynna wędrówka. Brak tylko wielbłądów i białych burnusów... Poza tym tak samo jak na Saharze. Tak samo zasycha z pragnienia spieczone gardło i tak samo toną nogi w białych, gorących wydmach. Ile czasu już tak brniemy? Nie wiemy, straciliśmy rachunek. Może godzinę, dwie, trzy... Przed nami ciągle tylko ten piasek i piasek. Piasek jest wszędzie. Wreszcie z daleka, gdzie na horyzoncie majaczy duży drewniany trójnóg... to tu... cel naszej wędrówki.

### CENTRALNA PIASKOWNIA

W pustyni Błędowskiej, w powiecie olkuskim postanowiono zainstalować centralną piaskownię, z której można by eksploatować piasek, tak bardzo potrzebny kopalniom Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Prace nad zbadaniem i wykorzystaniem terenu oraz zbudowaniem specjalnej magistrali kolejowej, potrzebnej do wywozu piasku, są już w toku. Zorganizowanie piaskowni przewidziane jest w okresie pięcioletnim.

Aby przekonać się, jaką ilością piasku dysponuje pustynia Błędowska, przystąpiono do specjalnych wierceń badawczych robót. Pustynię trzeba zbadać w 140 punktach. Trójnóg, który widzimy na horyzoncie, to właśnie jeden z takich badawczych punktów.

### JAK KONIE W KIERACIE

Takie to właściwie proste i nieskomplikowane. Drewniany trójnóg, ręczna winda i szapa (świder), wszystko tu jest robione ręcznie. Długo i cierpliwie, jak konie chodzą w kółko wiertacze, wwiercając w głąb ziemi świder. Równe, odmierzone kroki... ani za prędko, ani za wolno, równe, miarowe tempo.

Coraz głębiej wciska się szapa w głąb pokładów piaskowych. 10... 20... 30... metrów, już piasek się skończył. Jakaś woda podskórna, pokład torfu, dolomity... I jeszcze głębiej, głębiej. Opór? to nic nie znaczy. Zmienia się tylko świder. Inny, ostry i cienki jak klinga rozdziera piaskowe łono. Specjalna łyżka wyciąga na powierzchnię urobek. Do takiej to i takiej głębokości sięga piasek. To ważne dla badaczy pustyni. Suma badań pozwoli stwierdzić głębokość złóż piaskowych, pozwoli obliczyć, jakim kapitałem rozporządza pustynia.

### FATA MORGANA

I znów marsz z powrotem. Niesamowicie dopieka słońce, piasek z nieznośnym chrzęstem wsypuje się do butów. I tak straszliwie chce się pić. Sosnowa, leśna wysepka wydaje się nam taka bliska, tylko parę kroków i już schronimy się w cienistej zieleni. Idziemy tu parę kroków i co to? Lasu, ani śladu... okazuje się, że widzieliśmy zjawisko zdarzające się nie tylko w Afryce, ale i na polskiej pustyni. Była to typowa fata morgana!

### ŚWIĘTY JAN BEZ GŁOWY

Wreszcie „po długich a ciężkich cierpieniach" osiągamy wymarzony leśny cień. I w tej chwili wydaje się nam, że jeśliby trzeba było choć kilometr jeszcze iść po tym piekielnym piachu, to już doprawdy padlibyśmy gdzieś po drodze.

Las błędowski jest smutny i rzadki, o mizernym poszyciu i karłowatych sosnach. Jest jednak dość rozległy. Co kilkadziesiąt metrów napotykamy w tym lesie postać jakiegoś starego świątka. Sczerniałe, prymitywne postacie z drzewa, jakieś „Ponjezuski" i Madonny... wzruszające dowody wiary i wrodzonego artyzmu mieszkańców okolicznych osiedli. A przy drodze stoi święty Jan... stara, bardzo stara rzeźba z nową cienką głową, tak bardzo niepasującą do nieforemnego korpusiku świątka. Okazuje się, że nieszczęsny św. Jan miał już niejednokrotnie dorabianą głowę coraz to nowszą i coraz bardziej młodzieńczą. Stara miejscowa legenda mówi, że ktoś tam w głowie świątka ukrył złote talary. Z dziada na wnuka krążyła ta gadka. Toteż milczący świątek z dziwnym uśmiechem na coraz to innej twarzy przypatrywał się chciwości ludzkiej... tajemnica pozostała tajemnicą.

*K. Dąbrowska*

## POLSKIE DOWODY ZASTĄPIĄ „KENNKARTY"

Poruszana niejednokrotnie kwestia wydania polskich dowodów osobistych jest ściśle związana z organizacją oraz stanem ewidencji i kontroli ruchu ludności w gminach.

Zniszczenia wojenne w zakresie ewidencji, w pierwszym rzędzie gminnych i miejskich rejestrów mieszkańców, nie pozwalały dotychczas na wznowienie akcji wydania polskich dowodów osobistych.

Pierwszym krokiem, stwarzającym warunki do wydania wspomnianych dowodów było zarządzenie Ministerstwa Administracji Publicznej, polecające gminom restytuowanie rejestrów. Akcja ta jest w toku. Prawdopodobnie przy końcu roku bież. rejestry będą założone, i w niedługim czasie ludność będzie mogła zaopatrzyć się w potrzebne dowody tożsamości.

Odpowiedni projekt dekretów został już przez Ministerstwo Administracji Publicznej opracowany i obecnie jest uzgadniany z zainteresowanymi ministerstwami.

## AUDYCJA POLSKA NA FALI BBC

Radio brytyjskie zwróciło się do Polskiego Radia z propozycją przygotowania audycji muzycznej, nagranej na płyty, któraby weszła w skład programu sylwestrowego BBC.

Program ten będzie nadawany dnia 31. 12. 1946 r. o godz. 22 czasu polskiego.

Będzie to jedna z pierwszych imprez międzynarodowej współpracy radiowej, w której weźmie udział Polska.

## SUKCES NASZEJ MUZYKI

W Bernie odbył się koncert muzyki polskiej z udziałem skrzypaczki Ireny Dubiskiej i tenora Wiktora Bregy oraz prof. Jerzego Lefelda jako akompaniatora. Artyści, pośród których Bregy znany jest dobrze publiczności Teatru Miejskiego w Bernie z lat przedwojennych, cieszyli się dużym powodzeniem.

# Kradzież numizmatów

Z Muzeum Miejskiego w Grudziądzu wykradziono z oszklonej gabloty dwa medale pamiątkowe. Nieznany sprawca zabrał medal żelazny Władysława Jagiełły z napisem łacińskim i medal brązowy C. K. Galicyjskiego Tow. Gospodarczego dla Tęczyna Zamojskiego za pierwsze przepłynięcie Dunajca i Sanu w górę Wisły (25 października MDCCCL). Ostrzega się przed kupnem medali, z dyrekcja muzeów i osoby prywatne za chcą oddać w ręce władz bezpieczeństwa osobnika, który usiłowałby sprzedać skradzione eksponaty numizmatyczne.

## KRÓTKOMETRAŻOWY FILM REGIONALNY

Przedsiębiorstwo „Film Polski" przystępuje do nakręcenia filmu krótkometrażowego z życia nad Bugiem...

KONRAD WINKLER

# Nowa awangarda malarska w Tow. Przyj. Sztuk Pięknych

Charakterystycznym objawem w artystycznym życiu Paryża w ostatnich latach przed wojną — była duża ilość wystaw dawnej i nowej sztuki — a wszystkie te imprezy wykazały niezbicie, że współczesna twórczość francuska ponosi całkowitą odpowiedzialność za to, co się dziś w sztuce dzieje. Niemniej wydaje się być rzeczą pewną, że Paryż pozostanie jeszcze na długą ostatnią instancję zatwierdzającą dla sztuki europejskiej. We Francji, w tym kraju klasycznego przebiegu zjawisk kulturalnych, gdzie zawsze trwa ciągłość rozwoju sztuki od czasów renesansu — niewiele było kiedykolwiek najwybitniejszym artystom znaleźć własną drogę twórczą — lecz w środowiskach o bliskich tradycjach artystycznych — gwałtowny przypływ niedostatecznie przemyślanych nowości nie umożliwiał artystom cierpliwą, solidną i celową pracę nad własnym rozwojem. Dobre to były czasy, kiedy style kształtowały się przez trzy lub nawet cztery pokolenia, gdzie postulat solidnego rzemiosła artystycznego stał na pierwszym planie i gdzie postęp w sztuce nie polegał na „rewolucji" co lat dziesięć lub nawet częściej — lecz na żmudnym kulcie pogłębiania i cyzelowania odziedziczonych wartości. Co to za „rewolucja", która w ciągu kilku zaledwie lat traci swą moc atrakcyjną i do której przez jej częstotliwą narzucanie się światu można się ostatecznie przyzwyczaić...

Po wojnie zdawało się, że wejdziemy na tym polu w okres stabilizacji — w stan dojrzewania i porządkowania niewyzyskanego w całej pełni materiału twórczego minionej epoki, że te nowe w sztuce idee, które nie zdążyły się doczekać swej ostatecznej realizacji — znajdą dziś wreszcie odpowiednie warunki dalszego rozwoju. Tymczasem na horyzoncie rynku paryskiego świata artystycznego, ukazała się nowa „awangarda", która jakkolwiek nie wnosi do sztuki zasadniczo nic nowego — to jednak wprowadza niewątpliwie w ten interes poważny kapitał nowych, młodych i pełnych twórczego zapału talentów malarskich — którym, kto wie — może właśnie przypadnie dziś rola porządkowania, sublimowania i zdynamizowania formalistyki sztuki nowoczesnej.

Owa „awangarda" t. zw. irrealiści w Paryżu, o których powiada B. Dorival, że „są ogniwem nieuchronnym i koniecznym — w nowej tradycji" — t. j. w tradycji malarstwa nowoczesnego, przeciwstawiającego się realizmowi: od impresjonizmu do kubizmu i kierunków pochodnych włącznie — otóż ta nowa awangarda nie stawia sobie bynajmniej jakiegoś określonego programu. Irrealiści uważają siebie za prymitywów malarstwa jedynie... [illegible] uczca del Castagno w stosunku do ... [illegible] — wykorzystując doświadczenia przed... [illegible] ... dziedzictwa francuskiej sztuki najwyraźniej do malarstwa monumentalnego dając „płaskie powierzchnie pokryte kolorami związanymi w pewien porządek" i dekoracyjną całość.

Kiedy na początku bieżącego lata oglądałem wystawę tych artystów w Warszawie i Krakowie — byłem nie mal pewny, że ich sztuka porwie za sobą naszych młodych malarzy. I oto, w kilka zaledwie miesięcy mamy dziś wystawę naszej młodej awangardy w Tow. Przyj. Sztuk Pięknych — pokaz niezwykle interesujący i pouczający zarazem. Biorą w nim udział Tad. Brzozowski, Maria Jarema, Tad. Kantor, J. Mazurski, K. Mikulski, J. Nowosielski, E. Rosenstein, J. Skarżyński i B. Szwacz.

Już pierwszy rzut oka na wystawę tych młodych — daje nam wrażenie wysublimowanej dekoracyjności. — Większe płaszczyzny wypełnione kolorami o czystym nasyceniu, harmonie barwne niezwykle i trudne, formy przeważnie groteskowe nie zawsze przypominające świat rzeczywisty, wypracowana rozmyślnie płaskość powierzchni płótna — oto z grubsza określone cechy tego malarstwa — do czego należałoby jeszcze dodać dążenie do monumentalności, opłacone niestety stylizacją poszczególnych elementów budowy obrazu. Nie wszyscy atoli członkowie tej grupy idą jedną i tą samą drogą — a różnice między nimi są ... zasadnicze: jedni ... jeszcze swą sztukę w granicach ... [illegible] ...

— drudzy zaś (Jaremianka, Kantor i Mikulski) dążą do ... monumentalności — z granic tych ... się wyzwolić. Nawet ... [illegible] ... kolorystyczne na ... wystawach postawy na czoło tej nowej awangardy — dał się ... francuzom i usiłuje przeciwstawić Picassa. Mikulski jest mniej kolorystycznie zrównoważony — a prace utalentowanej nowatorki, Jaremianki — natrafią się znakomicie na oryginalne wzory dla artystycznych tkanin dekoracyjnych.

Z innych znowu założeń wychodzą dwaj utalentowani malarze, Brzozowski i Nowosielski. Unikając czysto zdobniczych tendencji oraz dekoratywnej stylizacji — nie gwałcą oni istoty obrazu sztalugowego, wartość syntetyczna plamy kolorowej u Brzozowskiego, wyrażająca równocześnie światło i materię przedmiotu — wprowadza nas w atmosferę dobrych tradycji kolorystycznych od ekspresjonistów do Vlaminck'a włącznie (u nas ś. p. Wacława Wąsowicza z jego przedostatniego okresu) — podczas gdy w sztuce Nowosielskiego wykwintna prostota kolorystyczna i wypływające z czystej malarskości uproszczenie formy może zyskać aprobatę nawet niewyrobionego plastycznie widza. Jest w tych jego szarościach głębszy sens kolorystyczny — znamionujący naturę subtelną i zrównoważoną, jakkolwiek ... do... [illegible]

Na ogół wystawa ... [illegible] ... i godna widzenia — ... [illegible] ... awangarda malarska ... [illegible] ... atmosfery ... [illegible]

# MYŚL SPOŁECZNA

ROK I. Kraków, dnia 27 październ ka 1946 r. NR 15


*Artur Bardach*

# Prasa jako czynnik przebudowy świadomości społecznej

Dokonała się w Polsce rewolucja *polityczna:* polityczne siły Polski przedwrześniowej jak chjenopiast i sanacja, oraz Ozon, zostały odsunięte od wpływu na bieg życia państwowego.

Dokonała się rewolucja *gospodarcza:* kapitał i ziemiaństwo zostały wyrugowane z życia gospodarczego i Polska wkroczyła na drogę uspołecznienia warsztatów produkcji i obrotu. Stoi jeszcze przed nami wielkie zadanie przebudowy *duchowej* społeczeństwa, żyjącego ciągle jeszcze w dużej swojej części tradycjami czasów przeszłych. Proces przebudowy duchowej odbywa się w Polsce, co łatwo stwierdzić, niezwykle wolno. Składają się na to wielorakie czynniki, np. opór silnej w Polsce organizacji kościelnej, oraz szereg innych. Powolne tempo przemiany postawy duchowej wielkiego odłamu społeczeństwa wywołuje wielokrotnie w obozie lewicy nastrój rozgoryczenia i żalu w stosunku do tych, którzy z niezwykłym uporem trzymają się starych nawyków myślowych.

### *TEMPO REWOLUCJI MYŚLOWEJ*

Czas byłoby spojrzeć na to zagadnienie również z innej strony. Przebudowa polityczna i gospodarcza dokonała się tak szybko, że zastała w dużym stopniu opinię do tego nie przygotowaną. A społeczeństwo polskie, należy to podkreślić z całym naciskiem, nie jest społeczeństwem typu niemieckiego, co to na rozkaz zmienia swój światopogląd i idzie bez oporu za tym, kto władzę sprawuje. Zachowanie się społeczeństwa niemieckiego, które w r. 1918 z kajzerowskiego przeobraziło się w społeczeństwo demokratyczne i mocno lewicowe (11 milionów głosów socjalistycznych i 5 milionów głosów komunistycznych), w r. 1933 stało się hitlerowskie, a w r. 1945 szminkuje się na społeczeństwo liberalno-demokratyczne, pod ton okupantów angielsko-amerykańskich — budzi niesmak w całym cywilizowanym świecie. Niemcy jako naród stają się synonimem koniunkturalizmu polityczno-społecznego i tracą szacunek u wszystkich wolnościowych narodów świata.

Przemiany polityczne i społeczno-gospodarcze w Polsce są wielkie, naród o tak dużej indywidualności jak polski, nie może z dnia na dzień zmieniać swojej postawy duchowej i zająć od razu stanowisko zgodne we wszystkim z tymi, które są twórcami nowej rzeczywistości. Muszą minąć lata, zanim nowe formy życia politycznego i nowy układ stosunków gospodarczych znajdą swój odpowiednik w nowej świadomości dziś opozycyjnej części społeczeństwa. Sam fakt stabilizacji życia politycznego i krzepnięcie nowych instytucyj gospodarczych, oraz systematyczna poprawa warunków ekonomicznych, będą siłą rzeczy oddziaływały korzystnie na psychikę społeczeństwa.

### ZNACZENIE PRASY

Należałoby jednak silniej, niż to było dotychczas, w pracę nad przebudową świadomości narodowej wprząc narzędzie tak potężne, jakim jest prasa. Co prawda prasa w Polsce czyni duże w tym kierunku wysiłki, ale czy wyniki psychologiczne jej działalności są dla nowych tendencyj w naszym życiu państwowym takie, jakie byłyby możliwe do osiągnięcia nawet przy obecnych nastrojach kół opozycyjnych, jest mocno wątpliwe.

Odkładając sprawę szczegółowej analizy krytycznej naszej prasy do dalszych numerów „Naprzodu", pragnę na razie ograniczyć się do uwag ogólnych.

Cechą naszej prasy jest uporczywe trzymanie się dawnych problemów dziennikarskich, nie zaś próby wytworzenia nowych form prasy, jakich wymaga nowa, a tak odmienna od dawnej obecna rzeczywistość społeczna. Jeśli nowa treść, nowy duch nie znajdują swojego odbicia w nowym ujęciu dziennikarskim, wówczas biorąc rzecz czysto psychologicznie, nowa treść nie budzi zaufania. Amerykańskie metody prasy popularnej, które były dwadzieścia lat okresu przedwrześniowego czynnikiem ogłupiania mas ludowych, już chociażby z racji swojego stylu, nie mogą nigdy stać się narzędziem wychowania społecznego, co przecież jest właśnie zadaniem prasy w systemie demokracji ludowej. A właśnie ten typ prasy rozrasta się ostatnio coraz silniej i osiąga bardzo wysokie nakłady. Wzorem dla nowej prasy jest ciągle jeszcze Ameryka, chociaż wszyscy zdają sobie dobrze sprawę, że formy prasy amerykańskiej nie wyszły z rzeczywistych potrzeb społeczeństwa amerykańskiego, ale są raczej wytworem kapitalistycznych koncernów prasowych w Ameryce.

Nie należy jednak terminem „prasa" określać tylko prasę codzienną. Niemal każda dziedzina życia, każda funkcja społeczna posiada już swoją prasę i niektóre z nich mają bardzo poważne nakłady.

### DROGA WYJŚCIA

Prasa wzięta jako całość, jest samoistnym czynnikiem w życiu każdego nowoczesnego społeczestwa i w sposób bardzo silny wpływa na kształtowanie się oblicza duchowego narodu. Jest to wielka „szkoła dorosłych", właściwa „oświata dorosłych", dużo bardziej skuteczna, niż to wszystko, co się urzędowo jako oświatę dorosłych określa.

Jednakowoż czynnik ten, prasa, nie ma swojego przedstawiciela w władzach centralnych, nie w znaczeniu jakiegoś dyrygenta, totalizującego prasę.

Tworzyć nowe ministerstwo? W różnych państwach powstają coraz to nowe ministerstwa, jako wyraz poszukiwań nowych dróg organizowania życia społecznego.

W Sowietach powstało nowe ministerstwo Szkół wyższych i nowe ministerstwo kina, w Czechosłowacji powstało ministerstwo techniki. Jesteśmy w tej sytuacji, że właściwie nie mamy potrzeby tworzenia nowego ministerstwa, należy jedynie przekształcić w swojej obecnej postaci mało popularne „Ministerstwo informacji i propagandy" w Ministerstwo służby prasowej", jako pierwsze ministerstwo tego typu w Europie. Tak pomyślane ministerstwo mogłoby wchłonąć istniejący departament prasy w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i mogłoby służyć nie tylko prasie, lecz również niezwykle rozbudowanej u nas sieci referatów i Wydziałów prasowych przy urzędach państwowych i samorządowych i przy związkach gospodarczych. Referatów prasowych jest obecnie tak wiele, a poza tym prasa tak bardzo się rozrosła, co jest objawem w każdym społeczeństwie, że przecież trudno tak wielką, a zarazem tak ważną dziedzinę prasy pozostawić bez odpowiadającego jej ośrodka w centralnych władzach państwowych.

## *Problemy*

STANISŁAW OSSOWSKI

### ANALIZA SOCJOLOGICZNA POJĘĆ OJCZYZNY

*Biblioteczka „Myśli Współczesnej". Łódź, 1946 r.*

Wbrew przewidywaniom wraz z demokratyzacją kultury zdemokratyzowała się także ojczyzna: posiadanie ojczyzny przestało być jednym z przywilejów klasowych. I tak samo wbrew dawniejszym przewidywaniom okazało się, że realizowanie ustroju socjalistycznego nie tylko nie osłabia roli ojczyzny w postawach społecznych szerokich rzesz, ale przeciwnie, likwidując wewnętrzne przeciwieństwa klasowe, stwarza warunki sprzyjające rozwojowi patriotyzmu. Przykładem Sowiety, a wcześniej Rewolucja Francuska.

Ossowski wyodrębnia dwa rodzaje patriotyzmu: patriotyzm lokalny, który tak silnie wystąpił u Mickiewicza gdy pisał: „Litwo, ojczyzno moja", oraz patriotyzm w sensie ogólno-narodowym. Niemcy określają patriotyzm lokalny terminem Heimat („ojcowizna"), zaś patriotyzm ogólno-narodowy terminem Vaterland („ojczyzna"). Można by, opierając się na tym rozróżnieniu rozwinąć tę myśl w kierunku, że lud, który czuje się raczej związany z ojcowizną, na skutek zmian rewolucyjnych zdobywa dla siebie uprawnienia i faktyczne możliwości współuczestniczenia w tym szerszym związku społecznym, jakim jest ojczyzna.

Nie przesądzając, jak się będzie dalej rozwijała więź społeczna w nowoczesnym świecie i jakim przeobrażeniom ulegnie koncepcja ojczyzny, musimy stwierdzić — pisze autor — że w chwili obecnej pojęcie ojczyzny kształtuje całą nowoczesną kulturę oraz warunkuje postawy społeczne jednostek. Prof. Ossowski, o ile sądzić można z szeregu jego artykułów, publikowanych ostatnio, zwłaszcza na łamach „Kuźnicy", pracuje obecnie nad tym zagadnieniem. W „analizie socjologicznej pojęcia ojczyzny" dzieli się z czytelnikiem swoimi rozważaniami na ten temat i cytuje bogaty materiał faktów, głównie psychologicznej natury.

Każdy, kto choć trochę jest zorientowany w socjologii, zdaje sobie sprawę z ważności tematu: żyjemy w okresie, w którym chwieją się przede wszystkim pod naporem postępu technicznego tradycyjne podstawy dawnego pojęcia ojczyzny, a jeszcze nie mamy dostatecznie jasnego obrazu ojczyzny w jej nowej treści społecznej. Tak więc studia Ossowskiego, profesora socjologii na Uniwersytecie Warszawskim, jeśli chodzi o temat, nie są czymś oderwanym od naszej rzeczywistości społecznej i zasługują na należytą uwagę ze strony myślącego ogółu.

### ADWOKATURA w ZSRR

H. ŚWIĄTKOWSKI. Z NOTATEK ADWOKATA RADZIECKIEGO

*(„Przyjaźń", wrzesień, 1946 r.)*

Od r. 1922 istnieją w ZSRR kolegia obrońców. Obecnie na podstawie prawa o adwokaturze ZSRR z 16-go sierpnia 1939 r. istnieją zbiory adwokackie w krajach, obwodach, autonomicznych republikach [illegible] Izby adwokackie działają pod ogólnym nadzorem Ministerstwa Sprawiedliwości. Podstawową komórką pracy adwokatów są tzw. konsultacje prawne. Adwokatami mogą być osoby posiadające wyższe wykształcenie prawnicze, oraz inne osoby przewidziane w ustawie, dające rękojmię znajomości prawa. Adwokaci nie mogą być urzędnikami w służbie państwowej ani w społecznych instytucjach i przedsiębiorstwach.

W ZSRR istnieje wielu wybitnych adwokatów, którzy wsławili się znajomością prawa i krasomówstwem. Niedawno ukazała się w Moskwie książka I. E. Brandego, znanego adwokata moskiewskiego p. t.: „Notatki adwokata radzieckiego". Daje ona obraz współpracy radzieckiego sędziego, prokuratora i adwokata, którzy owiani są wspólną ideą odnalezienia prawdy w każdym procesie.

Skomplikowany charakter niektórych procesów sądowych w ZSRR, zwłaszcza kryminalnych, stwarza konieczność zwracania się o pomoc do ludzi nauki z najrozmaitszych dziedzin wiedzy. Tak np. w jednym z procesów o otrucie sąd wezwał na rozprawę 17 ekspertów: psychiatrów sądowych, neuropatologów, toksykologów, a nawet jednego meteorologa.

### KSIĄŻKA PROF. DEMBOWSKIEGO

Attaché do spraw naukowych przy ambasadzie R. P. w Moskwie prof. Jan Dembowski wydaje w najbliższym czasie w kraju nakładem spółdzielni „Książka" pracę pod tytułem „Nauka Radziecka".

Książka stanowi zbiór 20-tu kilku odczytów wygłoszonych przez prof. Dembowskiego w rozgłośni moskiewskiej w końcu ubiegłego i na [illegible]

# Akademicy krakowscy w obronie Ziem Odzyskanych

(IK) Stale powtarzające się ataki anglosaskich polityków na polski stan posiadania na Zachodzie i naszą rację stanu w stosunku do Ziem Odzyskanych, wywołują gorące protesty w całym polskim społeczeństwie.

Reakcją Krakowa-miasta młodzieży na ostatnie ataki, które miały miejsce podczas sesji brytyjskiego parlamentu, stał się wielki wiec protestacyjny, zorganizowany przez tysięczne rzesze studentów U. J. w krużgankach prastarego gmachu Wszechnicy Jagiellońskiej. W wiecu tym wzięło udział kilka tysięcy młodzieży akademickiej — przybyli także z ramienia władz. wicemin. oświaty ob. Krassowska, oraz kurator dla spraw młodzieży prof. Pigoń.

Wiec zagaił ob. E. Gierlotka, student medycyny, który w niezwykle jasno ujętym rzucie przedstawił motywy i niezbite argumenty historyczne, świadczące o polskości naszych Ziem Zachodnich. Z kolei zabrał głos ob. Wł. Pociej. Ob. Pociej, cytując fragmenty osławionej mowy Byrnesa, przedstawił fakty historyczne, ekonomiczne i wypływające z nich przesłanki prawne w sposób tak jasny, trafny i logiczny, że przemówienie jego zyskało spontaniczny aplauz zgromadzonej w krużgankach młodzieży.

Następnie zabrała głos wiceminister Krassowska, która stwierdziła, iż mimo pozornego braku zainteresowania politycznego, młodzież akademicka posiada trzeźwy i realny ;.gląd na całokształt bieżącej gry dyp omatycznej, jako stała się epilogiem ostatniej wojny i prologiem do przyszłego pokoju.

Wynikiem tego podniosłego i stojącego na prawdziwie wysokim poziomie zebrania było uchwalenie rezolucji:

„Akademicy Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, zebrani na wiecu akademickim w dniu 26 października 1946 r. *protestują* przeciwko wystąpieniu kół anglosaskich, podających w wątpliwość trwałość zachodnich granic Polski. Ziemie, na które wróciliśmy po latach pełnych ofiar w ludziach i dobrach materialnych stanowią bezsporną naszą własność i nie będziemy z nikim podejmować dyskusji na temat naszych granic zachodnich, które uważamy za nienaruszalne.

Ziemie Odzyskane to ziemie polskie, ziemie przesiąknięte krwią i potem naszych przodków, na które wnosimy teraz, jako na godne swoje dziedzictwo wysiłek trudu i pracy dla odbudowy całego kraju.

Ziemie Zachodnie to mur obronny kraju przeciwko nowym możliwościom agresji zachodniego sąsiada. Musimy być trwale zabezpieczeni przed jakąkolwiek próbą naruszenia naszego terytorium. Akt sprawiedliwości dziejowej potwierdzony uchwałą konferencji poczdamskiej, jest dla nas decyzją ostateczną.

Oświadczamy, że wobec sprawy granic zachodnich zachowujemy nieustępliwą postawę pełnoprawnych gospodarzy".

### DZISIEJSZE UROCZYSTOŚCI

(o. d.) W związku z zakończeniem Roku Kościuszkowskiego w dniu dzisiejszym, tj. 27 bm. odbędzie się o godz. 9.30 uroczyste otwarcie i poświęcenie IV Mostu, oraz nadanie nazwy Mostu Tadeusza Kościuszki. W uroczystości weźmie udział ob. Premier, Ministrowie, Prezydium Miasta, przedstawiciele Komitetu Odbudowy Mostów i Głównego Komitetu Kościuszkowskiego, oraz delegaci organizacyj i partyj politycznych. O godz. 11.30 odbędzie się uroczysta Akademia w Teatrze Miejskim J. Słowackiego.

Na program złożą się przemówienia, deklamacje i montaż sceniczny p. t.: „Kościuszko" w wykonaniu Związku Pracowników Kolejowych.

## Naukowcy radzą o osadnictwie na Ziemiach Odzyskanych

(IK) W Krakowie obraduje Komisja Osadnictwa Wiejskiego i Miejskiego, Rady Naukowej dla zagadnień Ziem Odzyskanych. W obradach biorą udział najwybitniejsi przedstawiciele świata naukowego Polski, delegaci zainteresowanych ministerstw, Centralnego Urzędu Planowania, Biura Studiów Osadniczo-Przesiedleńczych i fachowcy najwybitniejsi w dziedzinach dotyczących osad[illegible].

W pierwszym dniu obrad wygłoszono szereg aktualnych referatów, jak np. prace profesorów Franciszka Goca i prof. Starmacha na temat zagadnień rybactwa i organizacji spółdzielczej sadownictwa na Ziemiach Odzyskanych.

Obradom przewodniczył prof. Inglot, zastępował go prof. Styś. W drugim dniu obrad przewidziana jest szczegółowa dyskusja nad zagadnieniem planu 3-letniego, stosunku do osadnictwa i racjonalnego zagospodarowania Ziem Zachodnich.

## Szkoły rolnicze w Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych

Minister Oświaty ob. Wycech rozesłał do Kuratoriów Okręgów Szkolnych okólnik, zgodnie z którym Kuratoria Okręgów Szkolnych przekazują podległe im szkoły rolnicze wraz z majątkiem ruchomym i nieruchomym — Wydziałom Oświaty Rolniczej przy Wojewódzkich Urzędach Ziemskich.

Przekazaniu podlegają szkoły rolnicze z wyjątkiem wyższych szkół rolniczych oraz szkół eksperymentalnych.

Kredyty budżetowe, otwarte w Kuratoriach okręgów Szkolnych dla szkół rolniczych będą przekazane Wydziałom Oświaty Rolniczej przy Wojewódzkich Urzędach Ziemskich.

Cały personel tych szkół przejdzie na etat Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

Celem wykonania nadzoru pedagogicznego nad szkołami rolniczymi będą czynni przedstawiciele Ministerstwa Oświaty, działający na podstawie specjalnych instrukcyj.

### CO EKSPORTUJEMY ZA GRANICĘ

(o. d.). „Spectrum" Fabryka i Szlifiernia Precyzyjnych Wyrobów Szklanych w Krakowie produkuje szkiełka do zegarków, latarek elektrycznych, szyby do samochodów, oraz specjalne szkła do zegarów dużych.

Mimo dużych trudności z otrzymaniem surowca, produkcja stale wzrasta wykonując zamówienia na eksport za granicę.

### SPÓŁDZIELNIA PRACY PLASTYKÓW

(B). W związku ze społeczną działalnością plastyków krakowskich, Związek Plastyków założył w Krakowie spółdzielnię pracy artystów plastyków, obejmującą cały szereg działów w zakresie sztuki użytkowej, jak: graficzny, tekstylny, ceramiczny, zabawkarski, trykotarski, dekoracyjny, architektoniczny i reklamowy. Poza tym Związek uruchomił sklep sprzedaży dzieł sztuki oraz wytwórnię ram.

W toku organizacji znajduje się własna pracownia graficzna. W tym celu zakupiona została odpowiednia prasa graficzna.

Ta pożyteczna działalność niewątpliwie udostępni społeczeństwu krakowskiemu zaopatrywanie się w przedmioty estetyczne i naprawdę piękne po [illegible] nie wyższych, niż dotychczasowe.

*Zakończen e Roku Kośc.uszkowskiego*

# Ku czci Naczelnika w sukmanie

(OD). Dnia 26. 10. br. na Rynku krakowskim w miejscu, gdzie kiedyś Naczelnik w sukmanie czytał swój manifest, odbyła się uroczystość zakończenia Roku Kościuszkowskiego, zorganizowana przez Główny Komitet Kościuszkowski.

Kompania honorowa z orkiestrą, delegacja górników z Wieliczki, przedstawiciele szkół, harcerstwa, organizacje młodzieżowe i inne związki w koło znicza uczyniły czworobok, wśród którego przemawiał wojewoda krakowski tow. dr. Pasenkiewicz, nawiązując od bohaterskiej działalności Naczelnika, jego idei Polski ludowej do czasów obecnych i zakończył swe przemówienie okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej.

Następnie przemawiał gen. Pruszyński, Więckowski dow. Okr. Krakowskiego, który zaznaczył, że wiernie stać będziemy w obronie naszych ideałów i tradycji otrzymanych w spuściźnie od Naczelnika w sukmanie. Chór „Lutnia Robotnicza" odśpiewał „kantatę ku czci Kościuszki", a orkiestra górników odegrała kilka utworów.

## Odsłonięcie tablicy w Rynku Głównym

Następnie prezydent miasta Krakowa ob. Stefan Wolas dokonał odsłonięcia tablicy pamiątkowej na Rynku w domu nr. 45, w którym to mieszkał Tadeusz Kościuszko w r. 1775 jako kapitan Korpusu Kadetów przed wyjazdem do Ameryki.

Tablicę tę zrzucili Niemcy, obecnie została ona odtworzona przez artystę rzeźbiarza Stulgińskiego, byłego więźnia obozu w Oświęcimiu. Dr. Dobrzycki wygłosił przemówienie, podnosząc, że Kraków był miastem najściślej związanym z działalnością Kościuszki i jakby przesiąkniętym jego duchem.

Odśpiewaniem przez chór utworu kompozytora Życzkowskiego „Wielkiemu Naczelnikowi" i odegraniem Hymnu państwowego zakończono uroczystości.

*Konwent OO. Bonifratrów przed procesem*

## Finał karygodnego niedbalstwa

(k) Urząd Wojewódzki wniósł do Prokuratury Sądu Okręgowego w Krakowie skargę przeciwko konwentowi OO. Bonifratrów w związku ze zburzeniem zabytkowego domu z XVIII w. przy ul. Krakowskiej 52.

Budynek ten ze względu na swoją wartość zabytkową podlegał ochronie konserwatora zabytków przy Urzędzie Wojewódzkim.

OO. Bonifratrzy przystąpili do rozbiórki tego domu, gwałcąc tym samym zarządzenia zmierzające do ochrony i konserwacji zabytków miasta Krakowa jako skarbów kultury narodu polskiego.

Karygodna lekkomyślność i niedbalstwo doprowadziły do zupełnego rozebrania tego obiektu. Konwent OO. Bonifratrów pociągnięty zostanie do słusznej odpowiedzialności razem z kierownikiem robót przy rozbiórce domu budowniczym Kryłoszańskim.

## O doraźną pomoc dla młodzieży studiującej

(Bg). W dniu wczorajszym odbyła się konferencja w Towarzystwie Burs i Stypendiów, na której uchwalono rozpoczęcie na szeroką skalę zakrojonej akcji, zmierzającej z jednej strony do zapewnienia młodzieży doraźnej pomocy, z drugiej zaś strony pomoc stypendialną i mieszkaniową, 7 [illegible] burs i internatów w miastach dla młodzieży wiejskiej.

Zarząd Główny Towarzystwa Burs i Stypendiów w Warszawie inicjuje w dniach od 3 do 10 listopada b. r. wielką akcję kulturalną i zbiórkową na terenie całej Polski, w celu spopularyzowania i zdobycia materialnych środków dla przeznaczonych na budowę burs oraz udzielania stypendiów niezamożnej, a zdolnej młodzieży tak [illegible] jak i [illegible]

### Uprzemysłowienie PODHALA

(o. d.) Spółdzielnia Pracy „Tatry", fabrykująca „Fresco" i nici w Krakowie, rozprowadza po wsiach na Podhalu kro[illegible].

Uprzemysłowienie południowych powiatów województwa krakowskiego miałoby doniosłe znaczenie, gdyż ze względu na to, że tereny te są górzyste, niezbyt urodzajne, jak również jest tam duży procent małorolnych i bezrolnych ludność żyje w ogromnie trudnych warunkach.

Możność pracy przy warsztatach domowych zwłaszcza w miesiącach zimowych, gdy praca na roli ustaje, [illegible] do pokrywania bytu ludności [illegible] wiejskiej.

# Drugi dzień obrad Państwowej Rady Ochrony Przyrody

(IK). Drugi i ostatni dzień obrad ogólnopolskiego zjazdu Państw. Rady Ochrony Przyrody upłynął pod znakiem uchwalania i dyskutowania całego szeregu wniosków i dezyderatów, zmierzających do uregulowania całokształtu spraw ochrony przyrody w Polsce.

Wnioski owe dotyczą w wielu punktach zagadnień o znaczeniu międzynarodowym, jak np. Ewestia rezerwatów żubra, pogranicznych parków narodowych, uregulowania przepisów turystycznych i wielu innych. Dyrektor białowieskiego parku narodowego dr inż. Karpiński wygłosił niezwykle interesujący referat z racji 25-lecia istnienia parku narodowego w Białowieży.

W referacie tym przedstawił inż. Karpiński historię powstania i trwania parku oraz prac, dokonywanych na jego terenie. Dyrektor Państwowego Ogrodu Zoologicznego, a zarazem wybitny działacz na terenie polskiego oddziału międzynarodowego towarzystwa ochrony żubra, dr J. Żabiński omówił wnioski, jakie nasuwają się po doświadczeniach 20-letniej hodowli żubrów w Polsce.

Wszystkie narody oddały Polsce kierownictwo nad restytucją hodowli tego wymierającego już okazu. Wkłada to na nasze społeczeństwo nie tylko dużą odpowiedzialność, ale również przynosi nam zaszczyt, który powinniśmy docenić.

W dalszym ciągu obrad prof. dr Szafer omówił pokrótce sprawy bieżące i zamierzone w przyszłości wydawnictwa Państwowej Rady Ochrony Przyrody. Z kolei nastąpiła wyczerpująca dyskusja nad kilkudziesięciome przedłożonymi w toku obrad wnioskami, które zostały w większości uchwalone.

Zamknięcia zjazdu, którego dokonał prof. Szafer, nastąpiło w późnych godzinach popołudniowych. Zjazd ten, który robił wrażenie ogólnopolskiego sejmu naukowców radzącego nad sprawą ochrony dóbr naturalnych naszego państwa wykazał, jak wiele palących problemów stoi dziś przed całym społeczeństwem w tej własnie dziedzinie, oraz wytyczył drogi do ich rozwiązania.

## KARA ŚMIERCI ZA UDZIAŁ W BANDZIE NSZ

(k) Przed Rejonowym Sądem Wojskowym w Krakowie stanęli Ludwik Klusko, Czesław Olma, Antoni Mrowiec i Antoni Rączka, oskarżeni o nielegalne posiadanie broni, dokonywanie zbrojnych napadów rabunkowych i udział w bandzie NSZ.

Sąd po rozpatrzeniu sprawy uznał oskarżonych za winnych zarzucanych [illegible] czynów i skazał Kluskę, Olmę i Mrowca na karę śmierci.

Oskarżony Antoni Rączka wyrokiem sądu skazany został na 15 lat więzienia.

Równocześnie Rejonowy Sąd Wojskowy wydał wyrok, skazujący Alojzego Kanię na 2 lata więzienia, ponieważ wiedział o występnej działalności poprzednich oskarżonych i nie powiadomił o niej władz.

## KOMUNIKAT PRASOWY

Miejski Wydział Aprowizacji i Handlu komunikuje, że posiadacze kart odzieżowych dotychczas niezarejestrowanych mogą rejestrować się dodatkowo w dwóch punktach rozdzielczych:

W zakładach odzieżowych Rynek Główny 12, „Dom Mody", ul. Grodzka 6. Wymienione punkty przeprowadzą dodatkowe rejestracje w terminie do 10 listopada br. dla posiadaczy kart żywnościowych [illegible] do rejestracyjnego IV karty żywnościowej sierpniowej.

Podany wyżej termin nie będzie przedłużony.

O. D.

# Z życia PARTII

## Walne zebranie u „Zieleniewskiego"

W dniu 24. 10. 46 r. odbyło się Walne Zgromadzenie Komitetu Fabrycznego PPS przy firmie Zieleniewski w Krakowie.

Po zagajeniu przez przewodniczącego Komitetu tow. Kopię [illegible] złożono całoroczne sprawozdanie z działalności Komitetu przez [illegible] z Komisji rewizyjnej złożył sprawozdanie tow. inż. Drozd, po czym jednogłośnie udzielono absolutorium ustępującemu Zarządowi Komitetu Fabrycznego.

Przystąpiono do wyboru Komisji Matki. W czasie narad Komisji Matki [illegible] nad wyborem tow. do nowego Zarządu Komitetu wygłosił krótki referat polityczny na temat zmian [illegible] w ciągu 1-ch studni(?) tow. Wrona. Po przedstawieniu przez Komisję-Matkę kandydatów do nowego Zarządu Komitetu Fabrycznego nastąpiło zatwierdzenie jednogłośnie zaproponowanego wyboru tych że.

Nowy Zarząd Komitetu ukonstytuował się następująco: tow. Kopia W. przewodniczący, tow. Wronski Marian zast. przew., tow. Lewinski Z. I sekretarz, tow. Borek E. II sekretarz, tow. Piech J. skarbnik. Do Zarządu weszli tow. tow. Kurnik St., Popek, Klein, Masielarz, Czapla, Rys, Ibkowski, Boroń; komisja rewizyjna w składzie tow. tow. inż. Drozd, Dam, Wiśnicki.

Odśpiewaniem Czerwonego Sztandaru zebranie zakończono.

# Konkurs muzyczny

(Bg). Polskie Wydawnictwo Muzyczne ogłosiło nagrody dla pianistów kapelmistrzów, skrzypków, dyrygentów, śpiewaków, wiolonczelistów i innych instrumentalistów zespołów kameralnych i wokalnych, którzy w bieżącym sezonie koncertowym 46—47 r. wykonują publicznie lub przed mikrofonem największą ilość współczesnych polskich utworów.

Konkurs ten da publiczności sposobność usłyszenia na koncertach większej ilości muzyki polskiej.

Pod uwagę będą brane utwory o charakterze estradowym, [illegible] wszystkim o większej formie. Od okresu Młodej Polski począwszy, do chwili obecnej.

Nagrody przeznaczone będą przez jury powołane przez Polskie Wydawnictwo Muzyczne. Wysokość nagród będzie wynosić conajmniej 50.000 zł.

## NOWA LINIA KOLEJOWA

(m) Dnia 21 października została otwarta nowa linia kolejowa Tarnów—Szczucin. Prace nad odbudową tej linii rozpoczęto w maju b. r. W uroczystości wziął udział wicewojewoda inż. Kulesza oraz dyr. DOKP w Krakowie inż. Kmita. Odbyli oni pierwszą podróż do Szczucina na nowootwartej linii.

## Z FABRYK CHEMICZNYCH

(o. d.) Piętnaście fabryk chemicznych, należących do Zjednoczenia Chemii Stosowanej w Krakowie wyprodukowało w ostatnim miesiącu towarów na sumę zł. 21 milionów, to znaczy w przeliczeniu na złote z roku 1939, 610 tys. Fabryki te wykonały plan produkcyjny w 128 %.

# Ankieta

## W SPRAWIE JAWNEGO I TAJNEGO NAUCZANIA PODCZAS OKUPACJI

Ministerstwo Oświaty rozesłało do wszystkich szkół na terenie Państwa ankietę w sprawie jawnego i tajnego nauczania w okresie okupacji, uwzględniającą również sprawę strat poniesionych w personelu nauczycielskim i majątku szkolnym.

Do ankiety dołączyć należy wszelkie dokumenty ilustrujące stosunki panujące w szkolnictwie w tych czasach, a więc rozporządzenia władz okupacyjnych, tajnych władz polskich, podręczniki i pomoce szkolne, fotografie, opisy wiersze i rysunki dzieci i t. p.

Materiały tej ankiety będą dokumentem historycznym i najbardziej skompletowanym źródłem danych z życia szkolnego w latach wojny.

## ODBUDOWA MOSTU KOLEJOWEGO

(m) Sekcja budowy mostów PKP przystąpiła ostatnio do odbudowy mostu kolejowego w Nowym Sączu, wysadzonego przez cofających się Niemców [illegible].

Na miejscu dotychczasowego mostu drewnianego, wybudowanego dla umożliwienia komunikacji przez oddział saperów WP, powstanie most konstrukcji żelaznej. Prace ukończone będą [illegible] cem grudnia b. r.

# Placówka dla dzieci jaglicznych

(o. d.) W Witkowicach koło Krakowa Wydział Lekarski Uniwersytetu Jagiellońskiego prowadzi [illegible] jaglicznych [illegible] jaglica jest ciężką chorobą oczu i bardzo uciążliwą, w Polsce 1% ludności choruje na nią. Obecnie znajduje się w sanatorium 180 dzieci, są to przeważnie sieroty z Rosji.

Dzieci [illegible] i dom [illegible] ziemi 11 ha terenu, na którym znajdują się pawilony i ambulatorium. Prowadzone są również kursy przeciwjagliczne [illegible]

## SPÓŁDZIELNIE SZKOLNE

(o. d.). W Gimnazjum św. Jacka w Krakowie prowadzona jest spółdzielnia szkolna pod kierunkiem Związku Rewizyjnego Spółdzielni. Obejmuje ona sprzedaż przyborów szkolnych i ma duże możliwości rozwojowe.

## BIAŁA DLA POZNANIA

(o. d.). Fabryka żelazna A. Gross w Białej podległa Dyrekcji Przemysłu Miejscowego w Krakowie, przystąpiła do produkcji okien i galanterii. Wykonuje zamówienie dla Zjednoczenia Przemysłu, Taboru i sprzętu kolejowego w Poznaniu, a mianowicie 4.900 ram okiennych.

Wprowadzenie tego nowego działu, wpłynęło dodatnio na podniesienie pro

## WYCIECZKA SZWEDZKA W KRAKOWIE

W ostatnich dniach października przyjeżdża do Krakowa na 1 dzień wycieczka przedstawicieli prasy szwedzkiej w liczbie 12 osób i delegaci M. S. Z., celem zapoznania się z zabytkami Krakow

# Z działalności Nadzw. Komisji Mieszkaniowej w Krakowie

N. K. M. w Krakowie rozpoczęła swoją działalność z końcem sierpnia b. r., przy czym w pierwszym okresie działalność do 30 września br. wydała N. K. M. 94 orzeczeń, przydzielających mieszkania ludziom pracy, a w tym 61 mieszkań samodzielnych i 33 mieszkania sublokatorskie o łącznej liczbie 197 izb.

Z kolei w ciągu 24 dni października br. wydano 247 dalszych orzeczeń. Łącznie zatem do dnia 25 października br. N. K. M. przydzieliła 341 mieszkań.

Z grupy pierwszych 50 przydziałów N. K. M. w Krakowie należy przykładowo wymienić m. in.:

1. Robotnik ze Związku Zawod. Prac. Przem. Chemiczn. z rodziną 4-ro osob., otrzymuje 2-wu izbowe samodzielne mieszkanie — poprzednio mieszkał w lokalu 2-u pokojow., w którym było 12 osob (Nr. rej. 7).

2) Pracownik umysłowy ze Związku Zawod. Przem. Spoż. — z rodziną składającą się z 6-ciu osób — otrzymał 2 pokoje z używalnością kuchni — poprzednio wraz z rodziną zajmował jeden pokój, w którym zaledwie się mieścili (Nr. rej. 35).

3. Magazynier ze Związku Zawod. Prac. Kolejowych — z rodziną [illegible] osób otrzymał [illegible] dzielne mieszkanie — poprzednio mieszkał wraz z rodziną w pokoju bez światła, wielkość 3×4 (Nr. rej. 38).

4. Szofer ze Związku Zawod. Prac. Samorz. Teryt. z rodziną z 4-ch osob otrzymał samodzielne dwuizbowe mieszkanie, poprzednio mieszkał z rodziną na strychu (Nr. rej. 48).

W miarę opracowywania posiadanych materiałów zostaną podane do publicznej wiadomości dalsze szczegółowe informacje co do wyników prac Nadzwyczajnej Komisji Mieszkaniowej w Krakowie.

## KOMUNIKAT

Okręgowa Komisja Związków Zawodowych wzywa wszystkich pracujących Krakowa do jak najliczniejszego udziału w uroczystościach złożenia hołdu setkom tysięcy naszych współbraci zamordowanych w hitlerowskich obozach koncentracyjnych.

Uroczystości te odbędą się w dniach 1 i 2 listopada w Krakowie i Oświęcimiu.

Przejazd do Oświęcimia odbędzie się autami bezpłatnie. [illegible] szych informacji udziela Wydział Kultury i Oświaty O. K. Z. Z. [illegible] 1 I p., tel. 850-42.

## CMENTARZE W DNI ZADUSZNE

**Zarząd** Miejski podaje do wiadomości że cmentarze miejskie oraz biuro zarządu cmentarzy otwarte będą 1 i 2 listopada od godziny 7—20 bez przerwy.

## UWAGA MIESZKAŃCY PRZEDMIEŚĆ!

DZIŚ 15.30 „CIEŃ". — ZNIŻKI WAŻNE

Stosując się do licznych zgłoszeń z przedmieść i najbliższych okolic Krakowa, Teatr miejski im. J. Słowackiego daje jeszcze raz przedstawienie popołudniowe, cieszącą się ogromnym powodzeniem sztukę Niccodemi'ego „Cień" z Zofią Jaroszewską w roli głównej.

Uwzględniając możliwości wszelkich sfer społeczeństwa, dopuszcza się na to przedstawienie zniżki.

Początek przedstawienia punktualnie o godz. 15.30.

CENA NAFTY WYNOSI 30 ZŁ ZA 1 LITR

Cena wolnorynkowa za 1 l. nafty wynosi 30 zł. Pobieranie ceny wyższej przez sprzedawcę w mieście czy na wsi jest nieuzasadnione i niedopuszczalne. Wypadki przekroczeń ustalonej ceny nafty należy zgłaszać w najbliższym oddziale, składzie lub stacji benzynowej Centrali Produktów Naftowych.

## Na łańcuch prasowy

Na łańcuch prasowy wpłacili tow. inż. Kurkiewicz 500 zł., tow. Leśniak 930 zł

# Konie z Ameryki przybywają do Polski

W dniu 13 bm. nadszedł do Polski statek „Heltisburg Victory", przywożąc 268 koni ofiarowanych przez Polonię Amerykańską.

Ponadto, według wiadomości otrzymanych od Polskiej Misji Ekonomicznej w Waszyngtonie, nadejdzie w dniu 19. 10. r. b. drugi statek z ładunkiem 161 koni amerykańskich.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych otrzymało listę ofiarodawców, jak również listę odbiorców, nadesłaną przez Polonię Amerykańską i zawiadomiło poszczególnych rolników, którym konie zostały ofiarowane, ażeby bezpośrednio przybyli do Gdańska, po odbiór koni.

Olbrzymia większość koni jest ofiarowana przez Polaków w Ameryce dla krewnych lub znajomych w kraju.

Z transportu w liczbie 268 koni największą ilość otrzymają rolnicy w województwie Warszawskim (67), Lubelskim (42), Białostockim (34), Rzeszowskim (28), Krakowskim (23) i Kieleckim (22).

W ramach powyższego transportu otrzyma Centralna Komisja Związków Zawodowych — 30 koni, stanowiących dar Polskich Związków Zawodowych w USA.

Celem uzyskania większej ilości darów tego rodzaju, rolnicy w kraju, posiadający krewnych lub znajomych w Ameryce, powinni natychmiast zwrócić się do nich z prośbą o przysyłanie koni, bydła i traktorów.

## SŁUCHAJCIE POECI

Dziś o godz. 12-tej w Teatrze „Siedem Kotów", przedstawiciele trzech pokoleń literackich: Leopold Staff, K. I. Gałczyński, Tadeusz Sokół. Recytują: Irena Kwiatkowska, Jan Ciecierski i autorzy.

# Szkolnictwo ogólnokształcące

(Bg). Organizacja szkolnictwa ogólnokształcącego w okresie przejściowym do chwili wprowadzenia na całym obszarze państwa pełnej 8-klasowej szkoły podstawowej i opartego na niej 4-letniego liceum, przedstawia się następująco:

1. 7-mio lub 8-mio klasowa szkoła powszechna (klasy 8-me wprowadzono na razie w niektórych tylko powiatach, np. w Okręgu Szkolnym krakowskim, w powiecie bialskim i tarnowskim).

2. 3-letnie gimnazjum — klasy I, II i III odpowiadające dotychczasowym klasom II, III i IV.

3. 2-letnie liceum.

Do klas I gimn. (tj. dotychczasowej II), przyjmuje się bez egzaminu uczniów z ukończoną 7-mio klasową szkołą powszechną.

# O pomoc zimową
## dla ludności woj. krakowskiego

(IK). Pod przewodnictwem wojewody krakowskiego tow. dr. Pasenkiewicza odbyło się zebranie wojewódzkiego komitetu akcji pomocy zimowej. W zebraniu wzięli udział przedstawiciele zainteresowanych urzędów, organizacyj społecznych, związków zawodowych, partyj politycznych, stowarzyszeń gospodarczych.

Tow. wojewoda Pasenkiewicz zagaił zebranie, a następnie zaznajomił zebranych z odnośnymi zarządzeniami premiera Rządu Jedności Narodowej tow. E. Osóbki-Morawskiego.

Po referacie, jaki wygłosił z kolei prezes Wojewódzkiego Komitetu Opieki Społecznej dr. Marian Baran na temat metod akcji pomocy zimowej wybrano Komitet wykonawczy i honorowy akcji pomocy zimowej, do którego weszli najwybitniejsi przedstawiciele społeczeństwa i władz krakowskich.

***Pamiętaj o powstającej z gruzów Stolicy***



## W TEATRACH

**TEATR MIEJSKI IM. SŁOWACKIEGO** godz. 15.30 „Cień", sztuka Daria Niccodemi'ego.

Godz. 19 „Fantazy" J. Słowackiego

**TEATR KAMERALNY TUR-u** — godz. 19.15 „Miasto w dolinie" J. B. Priestleya.

**GROTESKA**, ul. Skarbowa 2 — godz. 16 „Kolorowe Piosenki, widowisko dla dzieci i starszych.

godz. 19.15 „Bliźniak", komedia muzyczna Z. Gozdawy i W. Stępnia.

**SIEDEM KOTÓW** — Kabaret Literacko-Satyryczny (ul. Zyblikiewicza 1) — godz. 19.30 Wesoła rewia p. t. „3 razy Mann" z T. Olszą i Kwiatkowską.

**KINOTEATR SCALA** godz. 20.30 „Tea-Jazz". — Gościnny występ teatralizowanej orkiestry.

**TEATR OBJAZDOWY OM TUR-u** (Sala Teatru Kolejarza, ul. Bocheńska) godz. 19 „Zemsta" Aleks. Fredry.

**TEATR DOMU ŻOŁNIERZA** (Lubicz 48) godz. 19 „Wujaszek z Gdyni", farsa w 3 aktach K. Turzańskiego.

## repertuar KIN krakowskich

od czwartku dnia 24. października 1946.

**APOLLO — SZTUKA** — Prawa Kobiety.

**WOLNOŚĆ** — Cyrk.

**GDAŃSK** — Było ich dziewięciu.

**UCIECHA — ŚWIT** — Jaśnie Pan Szofer.

Ponadto film polskiej produkcji „Wieliczka".

**SCALA — WANDA** — Ostatni Droga.

## Radio

na dzień 28 października 1946 (poniedz.)

**Kraków.** 6.00 Sygnał czasu. 6.05 Dziennik poranny. 6.20 Odczytanie programu. 6.25 Gimnastyka poranna. 6.35 Muzyka poranna. 6.57 Sygnał czasu. 7.00 Muzyka poranna. 7.30 Dziennik. 7.35 Muzyka poranna. 8.20 Informacje ogólnopolskie. 8.30 Koncert życzeń. 10.30 Chwila muzyki. 10.35 Transmisja inauguracyjna roku akademickiego na Akademii Handlowej. 11.25 Chwila muzyki. 11.30 Kronika krakowska. 11.40 Arie w wykonaniu Liny Kosiemiakowej. 11.57 Sygnał czasu. 12.00 Bicie zegara i hejnał z Wieży Mariackiej. 12.05 Dziennik południowy. 12.35 Arie i pieśni. 12.55 „5 minut poezji". 13.06 „Na ziemiach odzyskanych". 13.15 Z życia narodów słowiańskich. 13.25 Koncert rozrywkowy. 14.00 Pogadanka dla dzieci starszych. 14.20 Audycja dla młodzieży. 14.40 Rezerwa. 14.50 Chwila muzyki z płyt. 15.00 Przegląd sportowy. 15.10 „Duety miłosne". 15.35 Przegląd teatralny. 15.45 „Odpowiadamy na listy". 16.00 Dziennik popołudniowy. 16.30 Muzyka kameralna. 16.55 Kwadrans poetycki. 17.10 Koncert Małej Orkiestry P. R. 17.55 Odbudowujemy Warszawę. 18.10 „Wspomnienia z sali koncertowej". 19.00 „Nauka przy głośniku". 19.30 XII-ta audycja z cyklu „Sylwetki współczesnych kompozytorów polskich". 19.57 Sygnał czasu. 20.00 Dziennik wieczorny. 20.30 Recital fortepianowy. 21.00 Ciekawostki literackie. 21.10 Piosenki i duety. 21.30 Muzyka. 21.45 Rozmaitości. 21.55 Odczytanie programu. 22.00 Koncert rozrywkowy. 22.30 Koncert życzeń. 23.00 Dziennik. 23.30 Program na jutro. 23.50 Hymn.

CENNIK OGŁOSZEŃ:

Ogłoszenia na 1 i 2 stronie za 1 mm szpalty . . . . . . 20 zł. za tekstem „ „ „ „ 10 zł. w tekście za 1 mm szpalty . . 15 zł. Drobne ogłoszenia za słowo . . 5 zł. Poszukiwanie rodzin i pracy . . 3 zł. W niedzielę i święta o 50% drożej. Tłustym drukiem 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmuje Administracja „Naprzodu", ul. Orzeszkowej 7. Oddział „Naprzodu" plac Szczepański 9. Polska Agencja Prasowa PAP. Basztowa 15 i upoważnieni akwizytorzy Wydawnictwa

PRENUMERATA „NAPRZODU" wynosi miesięcznie z odbiorem w punktach sprzedaży 45 zł. — z odnoszeniem do domu w Krakowie 55 zł. — na prowincji, pocztą 50 zł. — prenumeratę przyjmuje: Administracja „Naprzodu" Kraków, ul. Orzeszkowej 7. Oddział „Naprzodu" plac Szczepański 9. Placówki Sp. „Czytelnik" na terenie miasta Krakowa i upoważnieni akwizytorzy. — Na prowincji Powiatowe Komitety Polskiej Partii Socjalistycznej. Konto P. K. O. nr IV. 813, na które można przesyłać prenumeratę „Naprzodu" i należytość za inseraty.

Wydawca Spółdzielnia Wydaw. „Wiedza". — Redaktor Jerzy Waśniewski. — Redakcja i administracja: Kraków, ul. Orzeszkowej 7. — Telefon 509-85. Red. nacz. przyjmuje w poniedziałki, środy, piątki w godz. od 10—11. Sekretarz red. przyjmuje codziennie (z wyjątkiem świąt) w godz. 11—12).

Odbito czcionkami Drukarni Spółdz. „Wiedza" Nr 3 „Naprzód" — Kraków, ul. Orzeszkowej 7. — Telefon [illegible] K—6955